

Musikkterapi og samhandling

PROGRAM FOR
POLYFON-KONFERANSEN 2018

torsdag 22. november

Auditoriet Egget Studentsenteret
Universitetet i Bergen

Innhold

PROGRAM	2
PLENUMSFOREDRAK	3
Medikamentfrie behandlingsforløp: Brukermedvirkning, samvalg og erfaringer.....	3
Hvordan samarbeider man på et sykehjem?.....	4
Musikkterapi i rusfeltet: Hvor står vi, sammen?	5
Syng for meg, Daniel!.....	6
PARALLELLE SESJONER – EN OVERSIKT	7
SPOR 1, SEMINARROM A: MELLOM	8
SPOR 2, EGGET: GJENNOM.....	12
SPOR 3, SEMINARROM C: PÅ TVERS	15
SPOR 4, SEMINARROM E: SAMMEN	19

08.30-09.00 Dørene åpner – registrering, kaffe og frukt
Posterutstilling i mingleområdet

PLENUM *Konferansier: Geir Lien, Spesialrådgiver ved Haukeland universitetssjukehus*

09.00-09.20 Åpning v/ Kjersti Toppe, nestleder i Helse- og omsorgskomiteen på Stortinget

09.20-09.30 Brynjulf Stige: *POLYFON-året som gjekk: kva fekk vi gjort?*

09.30-09.40 Videoer: 1) European Huntington Association: "Music Therapy and POLYFON", 2) Soul Party: "So Distant We Touch"

09.40-10.10 Leif Arvid Øvernes, Anne Blindheim & Christine Ødegaard: *Medikamentfrie behandlingsforløp: Brukermedvirkning, samvalg og erfaringer*

10.10-10.40 Pause, posterutstilling i mingleområdet

10.40-11.10 Anna Helle-Valle: *Hvordan samarbeider man på et sykehjem?*

11.10-11.40 Torhild Kielland i samtale med ledere for kommunale tjenester og spesialisthelsetjenesten: *Musikkterapi i rusfeltet: Hvor står vi, sammen?*

11.40-11.55 Musikk og allsang ved brukere av musikkafeen ved MOT82

11.55-12.45 Lunsj, posterutstilling i mingleområdet

PARALLELLE SESJONER I 4 SPOR

12.45-14.45 30 minutter per presentasjon, om ikke annet er spesifisert

14.45-15.00 Pause

PLENUM

15.00-15.30 Olaug Nilssen: *Syng for meg, Daniel!*

15.30-15.45 POLYFONs brukerpanel kårer POLYFON-konferansens beste poster
Avslutning v/ Brynjulf Stige

15.45-16.00 Musikk ved barn fra Bergen kulturskole, Senter for musikkterapi

KONSERT PÅ CAFÉ SANAA (KAIGATEN 22)

20.00 «Sammen om musikken». Konsert med artister og brukere fra musikkterapi

PLENUMSFOREDRA

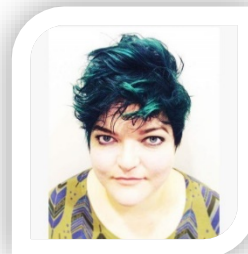
Medikamentfrie behandlingsforløp: Brukermedvirkning, samvalg og erfaringer

09.40-10.10

Leif Arvid Øvernes, psykolog og prosjektleder, jobber som prosjektleder for medikamentfrie behandlingsforløp i Helse Vest. Prosjektet er et samarbeidsprosjekt mellom de seks DPS-ene i Bergensområdet for å utvikle et medikamentfritt behandlingstilbud for mennesker med psykoselidelser. Han leder også utviklingen av et nasjonalt samvalgsverktøy for psykose, som skal hjelpe brukere gjøre informerte valg om egen behandling.

Anne Blindheim har levd 20 år med psykoseproblematikk. Hun fullførte mastergraden i kunsthistorie ved UiB i våren 2015 og har siden september 2016 jobbet som erfaringskonsulent innad i prosjekt for medikamentfrie behandlingsforløp ved psykose.

Christine Ødegaard, kulturviter og stipendiat, er utdannet etnolog fra UiB. Hun er stipendiat tilknyttet Kronstad DPS og UiB, og skal ta en doktorgrad på det kvalitative forskningsprosjektet «Medisinfri behandling for pasienter med psykoselidelse» som hadde oppstart i februar 2017. Musikterapi er en viktig del av studien, og professor Brynjulf Stige er medveileder på prosjektet.

Sammendrag

Problemstilling: Brukere har rett til å medvirke i egen behandling, og skal kunne velge behandling uten medisiner. Hvordan kan vi sikre et godt behandlingstilbud for psykose uten medikamenter?

Metode: Vi gjennomfører et pilotprosjekt for Helse Vest, hvor vi utvikler og henter erfaringer fra medikamentfrie forløp.

Hovedfunn: Mennesker med psykose i Bergen har en reell mulighet til medikamentfri behandling i dag, og det finnes en rekke anbefalte psykososiale alternativer å velge mellom, blant annet musikkterapi, samtalerapi, fysisk aktivitet, familiesamarbeid, gruppebehandling og arbeidsrettede tiltak.

Forankring mot tema: Medikamentfri-prosjektet er et samarbeid mellom flere DPS og brukerrepresentanter, og brukere er involvert i både utforming, kvalitetssikring og forskning. Samvalgsverktøyet er et samarbeid mellom flere faggrupper for å hjelpe brukere gjøre informerte valg.

Hvordan samarbeider man på et sykehjem?

10.40-11.10

Anna Helle-Valle, Bergen kommune, har en PhD fra Griegakademiet og er for tiden i et spesialiseringssløp i samfunnspsykologi. Hun arbeider i Avdeling for sykehjemsmedisin i Bergen kommune, og som førsteamanuensis ved Institutt for Samfunnspsykologi ved Universitetet i Bergen. Dr. Helle-Valle er også leder for Nasjonalt nettverk for musikkterapi i eldreomsorg og demensomsorg.

Sammendrag

Hvordan kan vi arbeide samarbeids- og samhandlingsorientert slik at sykehjemsbeboerens opplevelser og behov kommer i fokus? Både nasjonalt og lokalt er det en politisk satsning på eldreomsorg med blikket rettet mot en fremtid med flere eldre og flere med omfattende og sammensatte omsorgsbehov. Samtidig vet vi at det er få psykologer og musikkterapeuter som arbeider på sykehjem.

I dette foredraget argumenterer jeg for at tverrfaglig og brukersentrert samarbeid, fungerende samhandling med relevante samarbeidsinstanser, og samarbeidsorientert forskning er nødvendige brikker i dette kompliserte puslespillet.

Presentasjonen har fokus på tverrfaglig samhandling inn mot sykehjemsbeboeres grunnleggende, omfattende og komplekse behov. Presentasjonen har også et eksplisitt fokus på samarbeid, og hvordan dette blant annet fremmer eller hemmer (i etterkant usynlige) prosesser som utgjør premisene for kunnskapen som produseres i forskningsprosjekter.

Referanser

Byrådsaveling for helse og omsorg (2016). *Omsorg med kunnskap: plan for helseinstitusjoner og boliger med heldøgnsbemanning i Bergen kommune 2016-2030.*

Det kongelige helse- og omsorgsdepartement (2018). *Melding til Stortinget 15 (2017-2018), Leve hele livet: en kvalitetsreform for eldre.*

Helle-Valle, A. (pågående forskningsprosjekt). *Hvordan forstås og håndteres uro på en forsterket psykiatrisk post på sykehjem? Aksjonsforskning med ansatte og beboere.*

Musikkterapi i rusfeltet: Hvor står vi, sammen?

11.10-11.40

Torhild Kielland er rådgiver i Fagrådet – Rusfeltets hovedorganisasjon. Hun er utdannet cand.mag. med videreutdanning i alvorlig rus- og psykiske lidelser. Hun har arbeidet innen fagfeltet rus og avhengighet siden 1995. I 2010 tok hun initiativ til å etablere et nasjonalt nettverk for musikkterapi i rusfeltet.

Rønnaug Frøiland, Etatsdirektør, etat for psykisk helse og rustjenester i Bergen Kommune. Bakgrunn: Psykiatrisk sykepleier med master i helseledelse (UIB).

Ansvarsområder: Kommunale psykiske helsetjenestene for voksne, som består av blant annet tilrettelagte boliger, psykiatritjenester og aktivitetstilbud. Bo og rehabiliteringstiltak for mennesker med rusutfordringer og mennesker med samtidig rus og psykisk helseutfordringer (Rop), skadereduserende tiltak for mennesker i aktiv rus som sprøyterom, natthjem, Tverrfaglig overdoseteam og Mottaks og oppfølgingsentre (Strax- Huset, Mo – Nesttun og MO- Wergeland) er viktige tjenester som tilhører etatens ansvarsområder.

Else-Marie Løberg er avdelingsdirektør for Avdeling for rusmedisin, Haukeland Universitetssykehus og professor II på UiB. Hun har bakgrunn som fagsjef i divisjonen psykisk helsevern og leder for TOPS (tidlig oppdagelse ved psykose). Hun leder flere forskningsprosjekter innen psykose og rus, og var med å skrive den nasjonale retningslinjen for psykosebehandling.

Sammendrag

Nasjonal faglig retningslinje for behandling og rehabilitering av rusmiddelproblemer og avhengighet (2016) gir følgende anbefaling: «Det foreslås at det tilrettelegges for bruk av musikkterapi til pasienter/brukere som ønsker dette».

Retningslinja legger stor vekt på brukermedvirkning, noe som er mye av musikkterapiens kjerne. Musikkterapi er også anbefalt som støttebehandling i retningslinje for avrusning (IS-2211). Dessuten foreligger en sterk anbefaling av musikkterapi i retningslinje og pakkeforløp for personer med psykoselidelser.

Noen kommuner og helseforetak har begynt arbeidet med å implementere musikkterapi, og brukerundersøkelser er bl.a. gjort i kommunene Sør-Odal og Fredrikstad og ved Bergensklinikken. Disse undersøkelsene viser at mange setter stor pris på musikkterapitilbudet og finner det nyttig. I en sammenfatning av slike brukerundersøkelser, argumenterer Dale m.fl. (2015) for at brukernes fortellinger i stor grad samsvarer med et recovery-perspektiv på rus og psykisk helse. Et slikt perspektiv er vektlagt bl.a. i psykose- og rusbehandlingsretningslinjene (Helsedirektoratet, 2013, 2016). Likevel er det langt igjen før disse retningslinjenes anbefalinger av musikkterapi er realisert.

I denne samtalen ser vi på muligheter og utfordringer i implementering av retningslinjene, og på betydninga av samhandling mellom kommuner og spesialisthelsetjenesten på musikkterapiområdet. Deltakerne har ulik erfaringsbakgrunn: Rønnaug Frøiland og Else-Marie Løberg leder virksomheter som nylig har blitt en del av POLYFON-samarbeidet og som ligger i startgropa når det gjelder utvikling av musikkterapitjenester. Torhild Kielland var i 2010 initiativtaker til Nasjonalt nettverk for musikkterapi i rusfeltet.

Referanser

- Dale, R., Kielland, T., Trondalen, G. & Stige, B. (2015). Musikkterapi, rus og psykisk helse – brukererfaringer. *Rusfag*, 2015 (2), 18-23.
- Helsedirektoratet (2013). *Nasjonalt faglig retningslinje for utredning, behandling og oppfølging av personer med psykoselidelser*. IS-1957. Oslo: Helsedirektoratet.
- Helsedirektoratet (2016). *Nasjonalt faglig retningslinje for behandling og rehabilitering av rusmiddelproblemer og avhengighet*. Oslo: Helsedirektoratet.

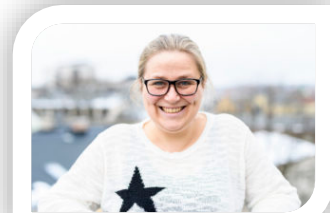
Syng for meg, Daniel!

15.00-15.30

Olaug Nilsen, forfatter

Sammendrag

Olaug Nilssen har skrive boka *Tung tids tale* om livet med sonen Daniel, og vanskane med å få god nok hjelp til familien. I boka er det også fleire scener som viser korleis Daniel responderer på musikk. I føredraget fortel Nilssen om korleis dei brukar musikk i kommunikasjonen med Daniel, både som leik og moro, og som trening for å øve inn funksjonelle frasar.

(Foto: Tore Fjeld)

	Seminarrom A: Mellom (mennesker i samhandling)	Egget: Gjennom (samhandling om oppfølging av overganger)	Seminarrom C: På tvers (tverrfaglig og tverretattlig samhandling)	Seminarrom E: Sammen (samhandling i ulike former og på ulike nivå)
12.45	Metell & Larsson (P): Musikk fra livets begynnelse, når livets begynnelse har vært tøff	Ystenes, Hynninen & Knardal (W): Min musikalske livshistorie: utprøving av «app» som MT-hjelpemiddel i eldreomsorgen	Lunde, Svangstu & Dahle (I): «Musikken for meg». Kompetanseoverføring og implementering av musikk i sykehjem ved hjelp av teknologi	Krüger m. fl. (F): Det musikk-terapeutiske verksted som tilnærming til trivsel og skoledeltakelse
13.15	Fuhr & Wilhelmsen (P): Fra nei til ♥: Relasjonell tilnærming i MT med ungdom i barnevernet		Dypvik, Hay & Thorstensen (I): Strategiplan for musikkterapeutisk fagutvikling innen eldreomsorgen i Fjell kommune	Bruvik & Schmid (F): Pasienters og helse-personellens perspektiver på MT i palliativ omsorg
13.45	Kayser (P): Sound Beam som hjelpemiddel for samhandling med personer med Huntingtons sykdom	McAuley, Samuelsen & Lydvo (P): Frå Soul Party til Starlit Vibes: Frå MT på DPS til kulturdeltaking i samfunnet	Fugle (F): TaM TaM: MT og psykodrama i gruppebehandling for ungdom	Stedje & Batt-Rawden (F): Implementering av sangtiltak som miljøbehandling i eldreomsorgen
14.15	Madsø (F): Skreddersydd MT for personer med demens og deres pårørende	Tuastad & Johansen (P): MOT82: Praksiserfaringar frå brukar spør brukar evalueringsrapport	Nordkvist & Knudsen (P): «Scenedrøm»: Et integrerende musikalprosjekt – utopi eller realiserbar drøm?	Kielland (I): Brukererfaringer fra MT i kommunal rus- og psykisk helsetjeneste

Seminarrom A og C: maks. 30 personer. Seminarrom E: maks 48 personer

Sjangrer:

P: Praksiserfaringer (paper 30 min)

F: Forsking (paper 30 min)

I: Innspill («position paper» 30 min: refleksjoner, kommentarer, planer, o.l.)

W: Workshop 60 min, med demonstrasjoner og/eller mulighet for egenerfaring/utprøving

Musikk fra livets begynnelse, når livets begynnelse har vært tøff: Praksis- og brukererfaringer fra et tilrettelagt musikkprosjekt.

12.45 *Praksiserfaring*

Foredragsholdere

Maren Metell, PhD-kandidat ved Nordoff Robbins Centre for Music Therapy i London og rådgiver i Statped.

Maria Larsson, psykolog i Fjell kommune.

Sammendrag

Musikk er knyttet til kontekst og kultur og anses som ressurs for tilknytning, interaksjon og empowerment for sped- og småbarnsfamilier i sårbare situasjoner (Edwards, 2011). Musikkterapi med sped- og småbarnsfamilier er et felt som er mer og mer veldokumentert internasjonalt sett (Jacobsen & Thompson, 2017), men som fortsatt er under utvikling i Norge. Vi ønsker i denne presentasjonen å dele erfaringer fra et tilrettelagt musikktilbud for sped- og småbarnsfamilier støttet av ExtraStiftelsen og Blindeforbundet. Tilbudet retter seg mot familier med behov for tilrettelegging og skal være en sosial og musikalsk møteplass for å utveksle erfaringer, få nye ideer om bruk av musikk i hverdagen gjennom tilpassing av aktiviteter og instrumenter, og å ha gode musikalske opplevelser. Maren Metell er musikkterapeut og prosjektleder, og Maria Larsson er sammen med sin familie en av deltakerne i prosjektet. Sammen skal vi dele erfaringer rundt praktiske utfordringer med å opprette og gjennomføre prosjektet og reflektere over hvordan prosjektet har møtt (og ikke møtt) behovene til familier med barn med sammensatte diagnoser. Hovedfokus ligger på behovet for å møte andre familier i lignende situasjoner og å ha fokus på noe positivt. Basert på våre erfaringer skal vi diskutere hvordan et framtidig musikkterapitilbud kan se ut og hvorfor et slikt tilbud må utvikles, gjennomføres og evalueres i tett samarbeid mellom familiene og musikkterapeuten.

Litteratur

Edwards, J. (2011). *Music Therapy and Parent-Infant Bonding*. Oxford, UK: Oxford University Press.
Jacobsen, S. L., & Thompson, G. (2017). *Music Therapy with Families: Therapeutic Approaches and Theoretical Perspectives*. London: Jessica Kingsley Publishers.

Fra nei til ♥: Relasjonell tilnærming i musikkterapi med ungdom i barnevernet

13.15 *Praksiserfaring*

Foredragsholdere

Gisle Fuhr, stipendiat i musikkterapi ved Norges Musikkhøgskole.
Christine Wilhelmsen, musikkterapeut ved Aleris Ungplan region øst og i Oslo Kommune /
Uteseksjonen.

Sammendrag

Vi ønsker med denne presentasjonen å diskutere hvordan musikk kan brukes som et verktøy i relasjonsarbeid med ungdom som er i barnevernets omsorg. Presentasjonen vil ta utgangspunkt i et praksiseksempel med en ungdom som har deltatt i musikkterapi over flere år, og hvor relasjonelle faktorer har stått sentralt i prosessen. Praksiseksempelen er skrevet fra musikkterapeutens perspektiv, og ungdommen som omtales har godkjent teksten som presenteres. Den terapeutiske relasjonen vil fungere som en ramme for diskusjonen. Vi anser det å etablere trygghet og åpenhet i relasjonen som spesielt viktig i arbeid innenfor barnevernet, og som et nødvendig grunnlag for å kunne ha et godt samarbeid i musikkterapi. I tråd med konferansens tema vil vi ut fra praksiseksempelen spesielt diskutere samarbeidet mellom ungdom og terapeut i praksis, og samarbeid med omsorgspersonene rundt ungdommen. Dette inkluderer diskusjon rundt ansvars- og rollefordeling og hvordan man kan tilrettelegge for brukermedvirkning på ungdommens premisser. Vi vil trekke inn teori fra psykologi, barnevern og musikkterapi, men fokuset vil være på å presentere erfaringer som kan trekkes ut fra praksiseksempelen. Vi håper at vår presentasjon vil kunne bidra til økt forståelse for musikkterapiens potensiale innenfor barnevernet, og fungere som inspirasjon for videre forskning rundt relasjonsarbeid med ungdom.

Litteratur

- van Bijleveld, G. G., Dedding, C. W. M. & Bunders-Aelen, J. G. F. (2015). Children's and young people's participation within child welfare and child protection services: a state-of-the-art review. *Child & Family Social Work, 20*(2), 129-138.
- Trondalen, G. (2016). *Relational Music Therapy: An Intersubjective Perspective*. Gilsum, NH: Barcelona Publishers.
- Zanders, M. L. (2015). Music Therapy Practices and Processes with Foster-Care Youth: Formulating an Approach to Clinical Work. *Music Therapy Perspectives, 33*(2), 97-107.

Sound Beam som musikkterapeutisk hjelpemiddel for samhandling med personer med Huntington sykdom

13.45 *Praksiserfaring*

Foredragsholder

Sunniva Ulstein Kayser, musikkterapeut ved NKS Olaviken Alderspsykiatriske sykehus.

Sammendrag

Hvordan kan Sound Beam fungere som et musikkterapeutisk hjelpemiddel for å fremme kommunikasjon og samhandling hos personer i senfasen av Huntington sykdom (HS)? Sound Beam er en musikalsk installasjon som omgjør bevegelser til musikk. Knyttet opp mot HS, kan denne installasjonen dermed være svært nyttig med tanke på at ett av symptomene hos personer med HS er ufrivillige bevegelser. Foredragsholder vil i denne presentasjonen fortelle om sine erfaringer med bruk av Sound Beam hos pasienter med HS og hvordan man gjennom denne praksisen forsøker å sette symptom inn i en ressursorientert ramme. Egne erfaringer fra klinisk praksis knyttes sammen med funn fra en pågående casestudie omkring dette temaet. Knyttet opp mot konferansetemaet «Musikkterapi og samhandling», ønsker foredragsholder gjennom dette foredraget å drøfte hvordan Sound Beam kan bidra til å fremme økt samhandling hos mennesker hvor samhandling i utgangspunktet er utfordrende. Foredragsholder ønsker i tillegg, på et mer generelt nivå, å drøfte hvordan samspeillet mellom symptom og ressurser kan utfylle hverandre i kontekst av arbeid med mennesker med kroniske degenererende sykdommer.

Litteratur

- van Bruggen- Ruffi, M. (2008). *Music Therapy in Huntington`s Disease*. Ph.D thesis, Leiden University Medical Center, Netherlands
- Johnson, A.C. & Paulsen, J.S. (2014). *Understanding behavior In Huntington`s Disease: A guide for professionals*. Huntington`s Disease Society of America
- Næss, T. (2017). Therese – en videofortelling. I: T. Næss & E. Ruud (red.) *Musikkterapi i praksis*. CREMAH Senter for forskning i musikk og helse, Oslo, s.131-160.

Skreddersydd musikkterapi for personer med demens og deres pårørende

14.15 *Forskning*

Foredragsholder

Kristine Gustavsen Madsø, psykolog ved NKS Olaviken alderspsykiatriske sykehus og PhD-stipendiat ved Institutt for Klinisk Psykologi, Universitetet i Bergen.

Sammendrag

Å få en demenssykdom påvirker både den som blir syk og de nære pårørende. Det er vanlig med følgesymptomer som angst, depresjon, agitasjon, hallusinasjoner og søvnforstyrrelser. Sykdommen kan ha innvirkning på relasjonen til de nærmeste, for eksempel gjennom gradvis endring og tap av en likeverdig og gjensidig støttende relasjon. Endringene kan påvirke livskvaliteten og øke sykdomsbelastningen. Musikk kan være en inngangsport til mestring, til minner fra tidligere i livet, og til å dele positive opplevelser sammen. Med dette som bakgrunn har vi utviklet et forskningsprosjekt der vi tilbyr ressursorientert musikkterapi til hjemmeboende personer med demens, sammen med en nær pårørende. 20 personer inkluderes i studien. Intervensjonen består av 10 ukentlige sesjoner med ressursorientert hjemmebasert musikkterapi for personen med demens og den nære pårørende. Musikkterapeuten samhandler i tillegg med den pårørende for å lage et opplegg for ukentlig musikk-samvær for den demenssyke og den pårørende. Dette er basert på musikkpreferanser, interesser og musikalsk livshistorie. Første, femte og tiende musikkterapitime filmes. Filmene analyseres for å se på kommunikasjon og følelsesuttrykk hos personen med demens. I tillegg vil personen med demens beskrive sin følelsestilstand før og etter musikkterapisesjonen. For å evaluere effekten av intervensjonen bruker vi tidsserieanalyser. Vi måler også nevropsykiatriske symptomer, livskvalitet og pårørendebelastning før og etter behandlingen. Disse målene er likevel sekundære, da vi i hovedsak ønsker å se på musikkterapiprosessen og hvordan endringer utfolder seg der og da. Designet bygger på tre tidligere publikasjoner innenfor musikkterapi, som henvist i referanselisten.

Litteratur

- Baker, F. A., Grocke, D., Pachana, N. A., & Clair, A. A. (2012). Connecting through music: a study of a spousal caregiver-directed music intervention designed to prolong fulfilling relationships in couples where one person has dementia. *Australian Journal of Music Therapy*, 23, 4-21.
- Rolvjord, R., Gold, C., & Stige, B. (2005). Research Rigour and Therapeutic Flexibility: Rationale for a Therapy Manual Developed for a Randomised Controlled Trial. *Nordic Journal of Music Therapy*, 14(1), 15-32. doi:10.1080/08098130509478122.
- Schall, A., Haberstroh, J., & Pantel, J. (2015). Time series analysis of individual music therapy in dementia. Effects on communication behavior and emotional well-being. *GeroPsych*, 28(3), 113-122. doi:10.1024/1662-9647/a000123.

Min musikalske livshistorie: Utprøving av «app» som musikkterapeutisk hjelpemiddel i eldreomsorgen

12.45 Workshop

Foredragsholdere

Toril Ystenes, spesialsykepleier ved NKS Olaviken alderspsykiatriske sykehus
Minna Hynninen, psykologspesialist/PhD ved NKS Olaviken alderspsykiatriske sykehus
Solgunn E. Knardal, musikkterapeut ved NKS Olaviken alderspsykiatriske sykehus.

Sammendrag

Workshopen vil presentere et pågående prosjekt med å utvikle et musikkterapeutisk teknologisk hjelpemiddel («app») brukt på nettbrett, basert på musikalsk livshistorie. Målgruppen er hjemmeboende eldre med kognitiv svikt eller demens og / eller utfordringer knyttet til angst og depresjon. Overgangen er stor fra behandling på en institusjon til hverdagen utenfor institusjon. Verdien av behandling under innleggelse (i sykehjem eller sykehus) anses å være begrenset uten adekvat oppfølging av behandlingen etter utskrivelse. Ennå er det få musikkterapeuter som jobber for eldre i hjemmebasert omsorg. En ser behovet for løsninger og behandlingsmodeller som kan sikre behandlingskontinuitet. I samarbeid med Soundio AS, har vi jobbet for å utvikle en funksjonell applikasjon som kan fungere som verktøy både under innleggelse og etter at pasienten kommer hjem. Applikasjonen blir personlig tilpasset utfra musikalske preferanser og behov. Trygge rutiner som har fungert godt i institusjonsrammen blir videreført og kan bli element som avhjelper overgangen fra institusjon. Gjennom nettbasert kontakt får musikkterapeuten mulighet til kontakt med pasienten og til å revidere opplegget ved behov. I denne workshopen vil vi fortelle om arbeidsprosessene fram imot å utvikle applikasjonen, samt vise til erfaring fra de første pasientenes prosesser. Musikkterapeut beskriver den musikkterapifaglige utviklingen og tilpasningen til enkeltpasienter, mens spesialsykepleier forteller om pasientens prosess i avdelingsmiljøet. Videre vil vi legge frem forskning og innovasjonsarbeid som blir gjort tilknyttet prosjektet. Vi vil også vise til nødvendig og styrkende samhandling og samarbeid som har ligget til grunn for å jobbe fram resultat og vise noen av filmene som har blitt produsert. Vi vil også la deltagerne få mulighet til å prøve applikasjonen selv.

Litteratur

- Baker, F. A., Grocke, D., Pachana, N. A., & Clair, A. A. (2012). Connecting through music: a study of a spousal caregiver-directed music intervention designed to prolong fulfilling relationships in couples where one person has dementia. *Australian Journal of Music Therapy*, 23, 4-21.
- Favilla, S. & Pedell, S. (2014). Touch screen collaborative music: designing NIME for older people with dementia. Proceedings of the International Conference on New Interfaces for Musical Expression. *Education*, 41(1 Suppl), 51S-61S.
- Ruud, E. (2013): *Musikk og identitet*. Oslo: Universitetsforlaget AS.

Frå Soul Party til Starlit Vibes: Frå musikkterapi på DPS til kulturdeltaking i samfunnet

13.45 *Praksiserfaring*

Foredragshaldarar

Francis McAuley, gitarist/vokalist/låtskrivar i Starlit Vibes, musikkontakt og brukar av MOT82, tidlegare musikkterapipasient ved Bjørgvin Distriktspsykiatriske Senter (DPS).

Preben Samuelsen, trommis i Starlit Vibes, musikkontakt og brukar av MOT82, tidlegare musikkterapipasient ved Bjørgvin DPS.

Øystein Lydvo, musikkterapeut ved Bjørgvin DPS.

Samandrag

«Eit soul party er ei gruppe menneske som opplever glede og fellesskap gjennom positiv samhandling», heiter det i pressemeldinga til Soul Party sin ferske musikkvideo «So Distant We Touch». Musikkterapibandet vart etablert av to pasientar og musikkterapeut ved Bjørgvin DPS våren 2013. Etter halvanna år med klinisk musikkterapi, byrja bandet å orientere seg ut mot samfunnet. Målet var å knyte helsefremjande kontaktar i musikkmiljøet i Bergen, gjennom kulturell deltaking i byen. Slik kunne behandlinga samfunnsmusikkterapi leggje grunnlaget for sjølvstendig musikkaktivitet etter musikkterapi. Arbeidsmetodane i samfunnsmusikkterapien var eksterne konsertar, plateutgjeving og mediaoppslag. Samtidig som Soul Party hausta gode platemeldingar og spelte på konsertscener i Bergen, vart oppfølgingstilbodet MOT82 etablert på U82-huset i Åsane. Tilbodet var tufta på tretrinnsmodellen, «inne, ute og egedrive», og skulle gjennom positiv samhandling med andre musikkinteresserte oppretthalde tilfrisking etter musikkterapi på DPS. Musikkterapibrukarane i Soul Party byrja etter kvart å benytte seg av MOT82, og har halde fram både som brukarar og ressurspersonar der. I dag er dei aktive i brukarstyrte Starlit Vibes, og som musikkontaktar og frivillige medarbeidarar i MOT82. Både samfunnsmusikkterapi frå DPS og oppfølging på MOT82 har som mål å gjera musikk til ein kvardagsressurs for menneske med psykisk sjukdom. Tidlegare musikkterapipasientar Francis McAuley og Preben Samuelsen har erfaring frå både tilboda. Gjennom konsertklipp og i samtale med musikkterapeut Øystein Lydvo vil dei formidle kva som har vore viktig for at musikk skulle bli ein kvardagsressurs for dei. Sjå og lytt til Soul Party her: http://phonofile.link/soul_party2 og her www.facebook.com/soulpartyrecords/.

Litteratur

Bjotveit, A., Tuastad, L., & Wormdahl, E. (2016). *Evaluering av prosjektet MOT82:*

MusikkOppfølgingsTilbud for mennesker med psykisk lidelse i Åsane. Bergen: Helse Bergen, Bjørgvin DPS.

Lydvo, Ø. (2017). Frå gymnal til Garage. Samfunnsmusikkterapi på DPS. I T. Næss og E. Ruud (red.) *Musikkterapi i praksis* (s. 127–150). Oslo: NMH-publikasjoner 2017:1.

Tuastad, L. (2014). *Innanfor og utanfor. Rockens rolle innan kriminalomsorg og ettervern.* Avhandling for graden PhD., Universitetet i Bergen, Bergen.

MOT82: Praksiserfaringar frå brukar spør brukar evalueringsrapport

14.15 Praksiserfaring

Foredragshaldarar

Lars Tuastad, musikkterapeut ved Bjørgvin DPS, prosjektleiar for MOT82 og førsteamanuensis ved Griegakademiet – Institutt for musikk, Universitetet i Bergen.
Bjarte Johansen, brukarrepresentant ved MOT82 og leiar for brukarpanelet ved POLYFON.

Samandrag

MOT82 er eit prosjekt som jobbar for å få fleire menneske med psykisk lidning til å delta i musikk/kulturaktivitetar i lokalsamfunnet. Prosjektet kan sjåast i samanheng med Helsedirektoratet sine nasjonale retningslinjer for utredning, behandling og oppfølging av psykoselidingar (2013) der musikkterapi er gitt ei sterk tilråding, basert på høgste evidensnivå. MOT82 jobbar for å implementere musikkterapi i psykisk helsearbeid med vektelegging av å ha eit meningsfullt musikktilbod i ein oppfølgingsfase. Etter vel tre års drift av MOT82 ser ein gode resultat av eit aktivt og pulserande musikkmiljø ved kulturverkstaden U82, med eit godt og fruktbart samarbeid med brukarar av huset, Åsane frivilligsentral og Åsane kulturkontor (Bjotveit, Tuastad & Wormdahl, 2016). Unge og vaksne med psykiske vanskar deltar på bandøvingar, lågterskeltilbodet musikkafé, samspelsgrupper, innspelningar, konsertar og individuelle musikktimar. Samstundes med det høge aktivitetsnivået ved U82 opplever ein at det er vanskeleg å få til å kome eit nivå vidare når det gjeld deltaking i det regulære musikk/kulturlivet i Åsane. I presentasjonen vår legg vi vekt på praksiserfaringar som kjem til uttrykk i ein nyleg utført brukar spør brukar evaluering (Tuastad, Johansen, Østerholt, 2018). Det totale biletet her er at brukarane opplever MOT82 som ein trygg plass som gir rom for mestring, venskap og positive opplevingar, men det kjem òg fram viktige kritiske innspel og refleksjonar. Tema som blir diskutert i framlegget dreier seg om problemstillingar knytt til kulturdeltaking, korleis inkludering også kan verke ekskluderande, og korleis brukarane oppfattar ulike grader av stigmatisering.

Litteratur

- Bjotveit, A., Tuastad, L., & Wormdahl, E. (2016). *Evaluering av prosjektet MOT82: MusikkOppfølgingsTilbud for menneske med psykisk lidelse i Åsane*. Bergen: Helse Bergen, Bjørgvin DPS.
- Helsedirektoratet. (2013). *Nasjonale faglige retningslinjer for utredning, behandling og oppfølging av personer med psykoselidelser*.
- Tuastad, L., Johansen, B. & Østerholt, A. L. (2018). *Bruker spør bruker evaluering av prosjektet MOT82*. Bergen: Helse Bergen, Bjørgvin DPS.

“Musikken for meg”. Kompetanseoverføring og implementering av musikk i sykehjem ved hjelp av teknologi

12.45 *Innspill*

Foredragsholdere

Gerd Karine Eriksrud Lunde, musikkterapeut ved kompetansesenter for demens, Bergen kommune.
Liv Jorunn Svangstu, musikkterapeut ved kompetansesenter for demens, Bergen kommune.
Kathrine Dahle, musikkterapeut ved kompetansesenter for demens, Bergen kommune.

Sammenheng

Presentasjonen omhandler prosjektet «Musikken for meg» – et kurs som bidrar til kompetanseoverføring og implementering av musikk i sykehjem gjennom teknologiske hjelpemidler. Musikkterapeutene ved Kompetansesenter for demens og Etat for sykehjem, Bergen kommune, har utarbeidet et eget kurs som vi kaller «Musikken for meg». Dette kurset bygger på Musikkbasert Miljøbehandling i regi av Nasjonalt kompetansesenter for kultur, helse og omsorg, samt egne erfaringer. Noen sentrale aspekt i kurset er personsentrert omsorg, miljøbehandling, musikk og hjerne, kartlegging av musikkpreferanser, lyd miljø, tiltaksplaner og teknologi. Kan «Musikken for meg» bli et springbrett for bedre samarbeid og kompetanseoverføring i Bergens demensomsorg?

Litteratur

Stige, B. & Ridder, H. M. (red) (2016). *Musikkterapi og eldre helse*. Oslo: Universitetsforlaget.
Metodebok Demensomsorg i sykehjem - Bergen kommune;
<https://allmenningen.bergen.kommune.no/styrende-dokumenter/BKDOK-2016-00308>
Kurshefte Musikkbasert Miljøbehandling (MMB). Et behandlingsverktøy for helsepersonell i omsorgsarbeid. Audun Myskja.

Strategiplan for musikkterapeutisk fagutvikling innen eldreomsorgen i Fjell kommune

13.15 *Innspill*

Foredragsholdere

Guri Gjermstad Dypvik, musikkterapeut på Fjell Sjukeheim, Fjell Kommune.

Camilla Hay, musikkterapeut på Kvednatunet, Fjell Kommune.

Sandra Sognnes Thorstensen, musikkterapeut på Straume Bu og Servicesenter, Fjell Kommune.

Sammendrag

Fjell kommune er et forbilde når det gjelder satsing på musikkterapi. Etter at det høsten 2018 ble ansatt to nye musikkterapeuter retta mot eldreomsorga, er det nå et fagteam bestående av 3 musikkterapeuter fordelt på de tre eldreinstitusjonene i kommunen. Dette innebærer en unik mulighet hvor en kan utvikle et musikkterapeutisk tilbud både inne på institusjon, i hjemmetjenesten og ut mot lokalmiljøet. I foredraget vil det bli presentert praksiserfaringer knyttet til det å utvikle et helhetlig musikkterapitilbud innen eldreomsorgen i Fjell Kommune. Her vil det trekkes frem erfaringer med hvordan en musikkterapeut kan arbeide person- og ressursorientert innenfor de ulike systemene i eldreomsorgen, på ulike nivå. Vi ønsker å legge fram en strategiplan for utvikling av musikkterapeutiske tjenester innen eldreomsorgen. Fokuset vil være samhandling mellom de ulike arenaene som musikkterapi kan være en del av. Eksempler på arenaer vi vil dra frem er serviceleiligheter, dagsenter, lavterskeltilbud for hjemmeboende eldre, lokale lag og organisasjoner og musikkterapeutisk brobygging og kompetanseoverføring mellom de ulike eldreinstitusjonene. I dette arbeidet vil vi få frem hvordan musikkterapeuten kan jobbe både indirekte og direkte ut mot brukerne, personale og pårørende.

TaM TaM: Musikkterapi og psykodrama i gruppebehandling for ungdom

13.45 Forsking

Foredragshaldar

Gunn Karoline Fugle, Cand. Philol., musikkterapeut, kroppsdynamisk psykoterapeut og spesialist i klinisk pedagogikk ved BUP (psykisk helsevern for barn og unge), Helse Førde, sentralsjukehuset i Sogn og Fjordane.

Samandrag

Kva betydning har behandlingsmetoden TaMTaM (musikkterapi og psykodrama) i prosessen mot betring i fungering til ungdomar? Kva aspekt er det ved TamTam-gruppa som er mest sentrale og har størst verknad i høve behandling av unge med ulike utfordringar? Kva er det som verkar og er effektivt? Er det det at dei uttrykker seg ved hjelp av musikk non-verbalt, samspekar og er saman med andre i gruppe? Eller er det at kvar enkelt lærer å regulere seg gjennom mentaliseringsprosessar som kjem frå kombinasjonen av nonverbal og verbal aktivitet, at dei bearbeider traumer, og får ulike perspektiv på seg sjølv og andre? Er kombinasjonen av dei to metodane musikkterapi og psykodrama sentral? Ein ser på kva som skjer i TamTam-gruppa som bakgrunn for betring av ungdomen si fungering. Studien har eit kvalitativt, beskrivande forskingsdesign. Data er generert frå fokusgruppeintervju, individuelle intervju med gruppemedlemmene ved oppstart av gruppedeltaking, og halvårleg oppsummering i gruppesesjonen med tilbakesyn på eigen prosess og gruppeprosessen. Data er også generert frå gruppeleiarane sine loggnotat/skriftlege fortløpande evalueringar og oppsummering etter kvar gruppetime over tre og eit halvt år. Hovudfunn er fire hovudtema med tilhøyrande undertema som utdjuar ungdomane sine opplevingar og erfaringar. Det er også kome fram informasjon om endring i funksjonsnivå når det gjeld skulegang/gjenopptaking av skule, venerelasjonar og regulering av til dømes søvn, undervegs i gruppedeltaking og etter avslutta deltaking. Dei fire hovudtema er: Sosiale relasjonar, mentalisering, bearbeiding og regulering.

Litteratur

- Courtois, C. A., & Ford, Julian D. (red.) (2009). *Treating Complex Traumatic Stress Disorders: An Evidence-Based Guide*. New York: Guilford Press.
- Robarts, J. (2006). Music Therapy with Sexually Abused Children. *Clinical child psychology and psychiatry*, 11(2), 249-269.
- Yalom, I. D. & Leszcz, M. (2005). *The theory and practice of group psychotherapy* (5. utg.). New York: Basic Books.

“Scenedrøm”: et integrerende musikalprosjekt – utopi eller realiserbar drøm?

14.15 *Praksiserfaringer*

Foredragsholdere

Cathrine Akse Nordkvist, kulturkoordinator, Team for aktivitet, Enhet for kulturformidling og deltakelse.

Åsta Rosendahl Knudsen, musikkterapeut ved Senter for musikkterapi, Bergen kulturskole.

Sammendrag

«Scenedrøm» er et samarbeidsprosjekt i Bergen kommunes Enhet for kulturformidling og deltakelse, mellom Team for aktivitet og Bergen kulturskole ved Senter for musikkterapi og fordypningsprogrammene. Prosjektet startet våren 2017 og tar sikte på å skape nye kulturelle tilbud og inkluderende møter for kulturutøvere med og uten utviklingshemming. Planen er å jobbe frem en scenisk forestilling med elementer av dans, teater, sang og musikk som skal presenteres i november 2019. Prosjektet innebærer et tett samarbeid på tvers av kommunale avdelinger og målgrupper og vil kunne ha overføringsverdi til nye inkluderende prosjekter: Hvordan utvikle og bygge nye samarbeidsrelasjoner og nyskapende prosjekter med utgangspunkt i eksisterende kulturtilbud og kommunale strukturer? Foredraget vil også ta opp inspirasjonskilder, rekruttering av deltakere, instruktører og kunstnerisk ledelse, og logistiske utfordringer knyttet til prosjektet. Hovedfokuset vil være på hvordan samarbeidet og relasjonene mellom de ulike deltakere med og uten utviklingshemming utvikler seg underveis. Hvordan takler deltakerne at forestillingen tar form skritt for skritt og at vi tilstreber å bygge forestillingen med utgangspunkt i deres ideer og ønsker? Vi vil også komme inn på utvikling hos deltakerne i et bredt perspektiv; Hvordan kan det å delta i prosjektet ha betydning for deres videre deltakelse i det frivillige kulturlivet?

Litteratur

Pavlicevic, M. & Ansdell, G. (red.) (2004). *Community Music Therapy*. London: Jessica Kingsley Publishers.

Stige, B. (2002). *Culture-centered Music Therapy*. Gilsum: Barcelona Publishers.

Stige, B. & Aarø, L. E. (2012). *Invitation to Community Music Therapy*. New York: Routledge.

Det musikkterapeutiske verksted som tilnærming for å fremme trivsel og skoledeltakelse på ungdomstrinnet

12.45 Forskning

Foredragsholdere

Viggo Krüger, førsteamanuensis ved Griegakademiet – Institutt for musikk, Universitetet i Bergen og musikkterapeut ved Aleris Omsorg Norge.

Therese Risnes, musikkterapistudent ved Griegakademiet – Institutt for musikk, Universitetet i Bergen.

Cecilie Sand, rådgiver ved Kjøkkelvik skole, Bergen kommune.

Thomas Høiseth, fagsjef barnevern, Aleris Omsorg Norge.

Sammendrag

Gjennom dette innlegget vil vi presentere funn og drøfting fra artikkelen *Det musikkterapeutiske verksted som tilnærming for å fremme trivsel og skoledeltakelse på ungdomstrinnet*. Artikkelen omhandler musikkterapi som tilnærming for å fremme skoledeltakelse på ungdomstrinnet for ungdom med barnevernsbakgrunn. Skoleansattes erfaringer innhentet gjennom kvalitative forskningsintervju og deltakende observasjon, og refleksjoner som resultat av dette presenteres, belyses og drøftes. Bakgrunnen for prosjektet var en tverrfaglig og tverretatlig målsetning om å styrke elevenes psykososiale miljø sett i lys av et barnevernsperspektiv. Det overordnede funnet i studien er at informantene forteller at musikkterapi er et viktig og nyttig bidrag til skolens øvrige forebyggende tiltak. Et annet viktig funn er at informantene også forteller at hvis musikkterapi skal virke som forebyggende tiltak for elever som står i faresonen for ikke å fullføre skole, så bør tiltakene gjennomføres på en slik måte at musikkterapien er preget av kontinuitet, stabilitet og relasjonsbygging. Vi foreslår at musikkterapeutisk praksis ikke utelukkende blir å betrakte som en avgrensbar intervensjon med forutsigbart utfall, men også som en målrelatert samhandling, muliggjort av musikk, der elevenes handlinger og meninger kan påvirke mål, prosess og resultat.

Litteratur

Backe-Hansen, E., Madsen, C., Kristofersen, L. B. & Hvinden, B. (red) (2014). Barnevern i Norge 1990–2010. En longitudinell studie. Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring, *NOVA Rapport 9/2014*.

Bath, H. (2015). The three pillars of traumawise care: Healing in the other 23 hours. *Reclaiming Children and Youth*, 23(4), s. 44-46.

Krüger, V. & Stige, B. (2014). Between rights and realities – Music as a structuring resource in the context of child welfare aftercare. A qualitative study. *Nordic Journal of Music Therapy*, DOI: 10.1080/08098131.2014.890242.

Krüger, V., Strandbu, A. & Stige, B. (2014). Musikkterapi som ettervernstiltak i barnevernet, deltakelse og jevnalderfellesskap. *Norges Barnevern*, 02 -03, s. 78-93.

Nordanger, D. & Braarud, H. C. (2017). *Utviklingstraumer: Regulering som nøkkelbegrep i en ny traumepsykologi*. Bergen: Fagbokforlaget.

Stige, B. & Aarø, L. E. (2012). *Invitation to community music therapy*. New York: Routledge.

Pasienters og helsepersonellets perspektiver på musikkterapi i palliativ omsorg – en integrert kunnskapsoppsummering

13.15 *Forskning*

Foredragsholdere

Frøydís Kristine Bruvik, førsteamanuensis i sykepleievitenskap ved Institutt for Global Helse og Samfunnsmedisin, Med. Fakultet, Universitetet i Bergen og prosjektleder ved Haraldsplass Diakonale Sykehus.

Wolfgang Schmid, førsteamanuensis ved Griegakademiet – Institutt for musikk, Fakultet for kunst, musikk og design, Universitetet i Bergen og musikkterapeut ved Haraldsplass Diakonale Sykehus.

Sammendrag

Bruk av musikk som terapi i tverrfaglig samarbeid knyttet til «end of life care» startet på 1970-tallet. I dag er musikkterapi (MT) internasjonalt implementert i lindrende behandling. Formålet med studien er å gi en overordnet oversikt over effekter, styrker og begrensninger av musikkterapi ut fra brukerens og helsepersonellets perspektiv. Et systematisk litteratursøk av studier publisert fra 1978 til 2016 ble gjennomført. Vi identifiserte innholdet i intervensjonene, kvantitative utfallsmål og kvalitative perspektiver fra pasienter, pårørende og helsepersonell. En kvalitativ tilnærming med induktiv innholdsanalyse ble utført. Alle dataene ble triangulert og dannet så grunnlaget for å utvikle en utvidet forståelse av musikkterapiens effektivitet, fordeler og begrensninger. Tolv artikler, hvorav ni kvantitative og tre kvalitative ble inkludert. Et overordnet tema er en psyko-fysiologisk forandring i og gjennom musikkterapi. Alle de inkluderte kvantitative studiene rapporterte positive effekter av musikkterapien. Pasientene selv assosierer MT med økt fysisk velvære, rom for positive så vel som utfordrende følelser, og mulighet til å styrke relasjoner med pårørende gjennom felles musikkopplevelser. Litteraturgjennomgangen viser at MT har positive effekter på det psyko-fysiologiske velværet, og styrker relasjoner mellom pasienter og sine pårørende. Ut fra pasienters perspektiv er musikkterapi knyttet til positive opplevelser med følelser av kontroll og «kroppslig lettelse» og i mindre grad rettet mot reduksjon av symptomer. En integrert kunnskapsoppsummeringen fører til en forbedret og mer omfattende forståelse av musikkterapiens rolle og muligheter i lindrende behandling. Det anbefales å utvide forskning ved systematisk integrasjon av pasienters og helsepersonellets perspektiver på musikkterapi i fremtiden.

Litteratur

- Schmid, W., Rosland, J. H., von Hofacker, S., Hunskaar, I. & Bruvik F. K., (2018). Patient's and health care provider's perspectives on music therapy in palliative care – an integrative review. *BMC Pallia Care*, 20;17(1):32. doi: 10.1186/s12904-018-0286-4.
- Schmid, W. & Skrudland, H. (2016). Musikkterapi i palliativ omsorg. I B. Stige & H. M. Ridder (red) *Musikkterapi og eldrehelse*. Oslo: Universitetsforlaget, ISBN 978-82-15-02463-9. s. 177-186.

Implementering av sangtiltak som miljøbehandling – følgeforskning på sang i eldreomsorgen

13.45 *Forskning*

Foredragsholdere

Kristi Stedje, musikkterapeut, faglig leder Sang i eldreomsorgen.

Kari Bjerke Batt-Rawden, førsteamanuensis ved NTNU og følgeforsker for Sang i eldreomsorgen.

Sammendrag

Programmet Sang i eldreomsorgen er en del av den nasjonale satsningen Krafttak for sang, og har siden 2015 etablert Syngende eldreinstitusjoner rundt om i landet. I en Syngende eldreinstitusjon får ansatte, frivillige og pårørende opplæring i bruk av sang med beboere, samt hjelp til implementering gjennom veiledning på institusjonen og materiell. Gjennom individuelle intervjuer med ansatte, fokusgruppeintervjuer og deltakende observasjon følges tre Syngende eldreinstitusjoner gjennom 2018, med hensikt å finne svar på hvordan programmet Sang i eldreomsorgen bidrar til implementering av sang som miljøbehandling i sykehjem, og hvilken betydning dette har for beboere, personale og pårørende. Batt-Rawden gjennomfører hoveddelen av følgeforskningsprosjektet som et samarbeid mellom NTNU og Sang i eldreomsorgen. Foreløpige resultater viser at programmet bidrar til at det brukes mer sang i institusjonene, og at de involverte opplever dette som positivt. Sangtiltakene gir glede og trivsel for beboerne, og bedrer kommunikasjonen mellom beboere og personale og mellom beboere og pårørende. De ansatte er tilfredse med opplæringen og oppfølgingen som de får gjennom Sang i eldreomsorgen, men savner mer teoretisk kunnskap, og god forankring i ledelsen på ulike nivå er en nøkkelfaktor for at implementering skal lykkes. I presentasjonen vil funnene fra følgeforskningen legges frem og drøftes, og programmets og følgeforsknings plassering i en musikkterapifaglig og tverrfaglig kontekst vil bli diskutert.

Litteratur

Bonde, L. O. & Theorell, T. (red.) (2018) *Music and public health. A Nordic perspective*. New York: Springer International Publishing.

Ottesen, A. M. & Jacobsen, A. F. (2016). Musikterapi som læringsrum for profesjonelle omsorgsgivere. I B. Stige & H. M. Ridder (red.) *Musikkterapi og eldrehelse*. Oslo: Universitetsforlaget, s. 199-210.

Tellnes, G., Dybdahl, C. & Batt-Rawden, K. B. (2017). Musikk, sang og dans. I G. Tellnes (red.) *Helsefremmende samhandling. Natur og kultur som folkehelse*. Bergen: Fagbokforlaget.

Brukererfaringer fra musikkterapi i kommunal rus- og psykisk helsetjeneste

14.15 Innspill

Foredragsholder

Torhild Kielland, rådgiver i Fagrådet – Rusfeltets hovedorganisasjon.

Sammendrag

For få år siden fantes ingen tilbud i kommunal rus og psykisk helsetjeneste om musikkterapi. Siden 2014 har Fredrikstad kommune hatt dette tilbudet og Sør-Odal kommune kom etter i 2016. Vi har intervjuet i alt 35 brukere over to år, fordelt på tre rapporter. Vi legger vekt på de to nyeste rapportene i innspillet, som begge er fra 2017. Gjennom dette innspillet vil vi presentere noen refleksjoner over innsikten som brukerundersøkelsene gir, og gi noen kommentarer til musikkterapiens plass i kommunal rus og psykisk helsetjeneste. Hovedtrekk ved brukererfaringene er at de beskriver bedret psykisk helse, redusert behov for rusmidler, økt motivasjon og håp, sosiale forpliktelser som forebygger isolasjon og bidrar til tilhørighet, bedret selvfølelse og mindre stigma. Brukerundersøkelsene inneholder også intervjuer med et titalls kollegaer i de kommunale tjenestene. I innspillet vil vi vise hvordan kommunene har funnet gode løsninger på tverrfaglig samarbeid og team. Erfaringene viser at musikkterapi bidrar til opplevelse av mestring som gir overføringsverdi til andre livsområder. Brukerne blir mer tilgjengelige for å motta andre tjenester og/eller får redusert behov for spesialisthelsetjenester, både døgn og poliklinisk.

Litteratur

Kielland, T. (2015, april). *Musikkterapi i kommunalt rusarbeid*. Hentet fra <http://www.rus-ost.no/publikasjoner>.

Kielland, T. & Taihaugen, M. (2017, desember). *Musikkterapi i kommunalt rusarbeid*. Hentet fra <http://www.rus-ost.no/publikasjoner>.

Taihaugen, M. (2017). *Musikkterapi i kommunalt rusarbeid, et musikktilbud tilpasset alle*. Hentet fra <http://www.rus-ost.no/publikasjoner>.

VELKOMMEN TIL POLYFON-KONFERANSEN 2018

Musikkterapi er et lite fag som aktualiserer store spørsmål, om kunst, helse og samfunn. Musikk trenger kanskje ikke å være perfekt for å være fantastisk? Og vi kan kanskje ha det fint, i sammen, også når vi har problemer? Musikkterapifaget bidrar med ny kunnskap for mer brukerorienterte tjenester og et romsligere samfunn.

POLYFON kunnskapsklynge for musikkterapi er unik i nasjonal sammenheng og har oppstått fordi partene ser behovet for en koordinert innsats som kan sikre mer likeverdig og rettferdig tilgang til musikkterapi som forskningsbasert og anbefalt tjenestetilbud.

Per i dag er følgende deltakere med i POLYFON: Aleris Omsorg Norge, Bergen kommune, Bergensklinikken, Betanien/Solli/Voss DPS, Fjell kommune, Griegakademiet (UiB), Haraldsplass Diakonale Sykehus, Haukeland universitetssjukehus, Helseavdelinga i NORCE Norwegian Research Centre, Høgskulen på Vestlandet, NKS Olaviken alderspsykiatriske sykehus, RKBV Vest, NORCE, og Partssamarbeid Sogn og Fjordane (Sogn og Fjordane fylkeskommune, Helse Førde, Fakultet for helse- og sosialfag i HVL, Utviklingscenteret for sjukeheimar og heimetjenester i Sogn og Fjordane).

Ei styringsgruppe, et brukerpanel, et internasjonalt fagråd og flere ulike arbeidsgrupper bidrar på hver sine måter til å gi samarbeidet innhold og retning.

Griegakademiet, UiB, koordinerer samarbeidet.

Prosjektleder: Brynjulf Stige, tlf. 971 69 746, e-post: polyfon@uib.no

Administrativ koordinator: Liv Gunnhild Qvale, tlf. 404 72 281.

